

Meginreglur alþjóðlegs fjárfestingaréttar

Dr. Finnur Magnússon hdl.

18. nóvember 2013

juris

Yfirlit fyrirlestrar

- Inngangur / yfirlit fyrirlestrar
- Alþjóðlegur fjárfestingaréttur
- Meginreglur alþjóðlegs fjárfestingaréttar
- Hver er réttarstaðan Íslandi?

I. hluti:
Alþjóðlegur fjárfestingaréttur

Alþjóðlegur fjárfestingaréttur

- Sérsvið innan þjóðaréttar sem varðar fjárfestingar milli landa – réttarheimildir
 - Þjóðréttarsamningar
 - Venjuréttur
 - Meginreglur laga
- Réttarheimildir fjárfestingaréttar mynda regluverk sem er nánar útfært af alþjóðlegum gerðardómum og skrifum fræðimanna

Réttarheimildir

- Tvíhliða fjárfestingasamningar mikilvægasta réttarheimildin
 - Fyrsti samningurinn gerður 1959 milli Þýskalands og Pakistan
 - Um 3,000 tvíhliða fjárfestingasamningar hafa verið gerðir
- Markmið og tilgangur fjárfestingasamninga
 - Auka fjárfestingar milli landa
 - Tryggja réttindi fjárfesta

Eðli og sérkenni fjárfestingasamninga

- Hefðbundnir þjófðréttarsamningar
- Sérkenni fjárfestingasamninga
 - Meginreglur tryggja vernd fjárfesta og fjárfestingar
 - Úrlausn deilumála fyrir alþjóðlegum gerðardómum

II. hluti:
Meginreglur alþjóðlegs
fjárfestingaréttar

Hverjar eru meginreglurnar?

- Meginreglur fjárfestingaréttar
 - Eignarnám (expropriation)
 - Sanngjörn og réttlát málsmeðferð (fair and equitable treatment)
 - Vernd og öryggi fjárfestingar (full protection and security)
- Heimild til að skjóta ágreiningi til gerðardóms

Eignarnám

- Friðhelgi eignarréttarins og réttur ríkja til að taka eignir eignarnámi
 - Ein elsta meginregla þjóðaréttarins
 - Var framan af almennt viðurkennd meðal ríkja - ágreiningur
- Skilyrði eignarnáms
 - Eignarnám grundvallað á almannahagsmunum
 - Aðilum sé ekki mismunað
 - Málskot til óvilhalls dómstóls
 - Fullar bætur komi fyrir

Skilyrði eignarnáms

- Tvíhliða fjárfestingasamningur Íslands og Indlands (1999):
„Neither Contracting Party shall expropriate or nationalise an investment either directly or indirectly through measures tantamount to expropriation or nationalisation [...] except:
(a) for a public purpose;
(b) on a non-discriminatory basis; and
(c) in accordance with due process of law; and
(d) accompanied by the payment of compensation [...].”

Sanngjörn og réttlát málsmeðferð

- Öll meðferð móttökuríkis á fjárfesti og fjárfestingu skal vera sanngjörn og réttlát
- Tvíhliða fjárfestingasamningur Íslands og Kína (1997):

„Ávallt skal gætt **sanngirni og réttlætis** hvað snertir meðferð fjárfestinga fjárfesta hvors samningsaðila ...”

Hvað er “sanngjörn og réttlát meðferð”?

- Efnisatriði meginreglu
 - Fyrirsjáanleiki og stöðugleiki
 - Gagnsæ stjórnarsýsla
 - Réttmætar væntingar
 - Úrlausn óvilhalls dómstóls
- Dæmi um brot gagnvart fjárfesti
 - Siemens v Argentina (2006)
 - Saluka v Czech Republic (2006)

Öryggi og vernd fjárfestingar

- Móttökuríkinu ber skylda til að tryggja öryggi og vernda fjárfestinguna
- Fjárfestingasamningur milli Íslands og Alusuisse frá 1966:

„Ríkisstjórninni ber jafnan að tryggja, að farið sé með fjárfestingar Alusuisse, minnihluta hluthafa og ISAL á [...] svo og að veita slíkum fjárfestingum ávallt **vernd og öryggi** á yfirráða svæði sínu.”

III. hluti:

Réttarstaða á Íslandi

Ísland og alþjóðlegur fjárfestingaréttur

- Alusuisse höfðaði gerðardómsmál 1983
 - Brot gegn fjárfestingasamningi við íslenska ríkið
 - „Hækkun í hafi“ - Sátt náðist um ágreining aðila
- Engin frekari gerðardómsmál höfðuð gegn Íslandi
- Ísland gerir tvíhliða fjárfestingasamninga við önnur ríki
 - Innan við 10 samningar í gildi / EFTA samningar

Uppgjör bankanna

- Samningaviðræður við erlenda kröfuhafa bankanna – fjárfesting?
- Sala slitastjórna á eignum – Sala Íslandsbanka
 - Kaupendahópur alþjóðlegra fjárfesta, þ.m.t. kínverskra fjárfesta
 - Tvíhliða fjárfestingasamningur milli Íslands og Kína frá 1997
- Rík vernd fjárfestingar / takmarkað rými gerðardóms

Íslenskir hagsmunir

- Erlendir fjárfestar á Íslandi
 - Ný erlend fjárfesting mikilvæg
 - Hluti af útfærslu vegna afnáms fjármagnshafta
- Íslenskir fjárfestar erlendis
 - Orka Energy á og rekur 80 hitaveitur í Kína
 - Jarðboranir sinna verkefnum á Filippseyjum
 - Reykjavík Geothermal ráðgerir 500 milljarða fjárfestingu í Eþíópíu

TAKK FYRIR

Finnur Magnússon hdl.

finnur@juris.is

T +354 580 4435

M + 354 898 3214

Borgartún 26

105 Reykjavík

Sími: 580 4400

Fax: 580 4401

www.juris.is

juris